

SOGN OG FJORDANE
FYLKESKOMMUNE

Fylkesdelplan for klima og miljø

MÅL OG STRATEGIAR

Høringsutkast

September 2008

SOGN OG FJORDANE
FYLKESKOMMUNE

Fylkesdelplan for klima og miljø

HANDLINGSPROGRAM

Høringsutkast

September 2008

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

- Høyringsfristen er sett til 31.12.08
- Politisk tek ein i denne omgangen ikkje stilling til innhaldet. Fylkesutvalet har godkjent at fylkesrådmannen sitt framlegg kan sendast ut på høyring.
- Endeleg politisk handsaming blir i Fylkestinget i mars/april 2009.

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Høringsutkastet er delt i to:

Mål og strategiar

og

Handlingsprogram

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

- Partnerskapen har bidrege tungt i produksjonen av dokumenta – felles dugnad
- Arbeidskrevjande planprosess
- Har også støtta oss på ei breitt samansett referansegruppe – gitt viktige bidrag
- Vestlandsforskning har vore rådgjevar
- Aktuelle tiltak i Fylkesdelplan for klima og energi frå 2003 blir følgt opp i planen

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Fylkesrådmannen si tilnærming:

1. **Utsleppsreduksjon for klimagassar** – både som følge av produksjon og forbruk.
2. **Tilpassing til klimaendringar** – handtering av kriser/beredskap og førebygging/tilpassing i forhold til endra klima

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Utfordringer i planarbeidet:

- **I forhold til reduserte klimagassutslepp:**
Kva tiltak gir den ønska klimaeffekten?
– ei rekkje kreative og tilsynelatande gode løysingar for å redusere klimagassutslepp har blitt lansert. Ikkje alle gir den ønska klimaeffekten. Behov kunnskapsutvikling der vi ikkje har tilstrekkeleg med kunnskap.

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Time Magazine 07.04.08:

”Politicians and Big Business are pushing biofuels like corn-based ethanol as alternatives to oil. All they’re really doing is driving up food prices and making global warming worse – and you’re paying for it.”

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Utfordringar i planarbeidet:

- **I forhold til klimatilpassing:**

Mangel på kunnskap i høve konsekvensar av endra klima på fleire område – stort behov for kunnskapsutvikling

Døme: -regionale uliksskapar
-landskap, biologisk mangfald
-landbruk

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Reduksjon av klimagassutslepp - tema:

1. Produksjon

- Industri
- Transport
- Landbruk
- Reiseliv (føringar ny reiselivsplan)
- Offentleg sektor

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Reduksjon av klimagassutslepp - tema:

2. Forbruk

- Forbrukardrivne utslepp
- Reiseliv (føringar for ny reiselivsplan)

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Tilpassing til klimaendringar - tema:

- Klimaendringar og regionale ulikskapar
- Landskap, biologisk mangfald og leveområde
- Havnivåauke
- Transportsektoren
- Landbruk
- Fiskeri og fiskeoppdrett

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Tilpassing til klimaendringar- tema:

- Bygningar og infrastruktur
- Vasskraftproduksjon
- Reiseliv
- Samfunnsendingar og klimatilpassing

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Eigne område for oppfølging:

- Fylkesdelplan for klima og energi 2003 og
- Kommunane

4. TEMA I FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG ENERGI 2003 SOM IKKJE VERT FØLGTT OPP ANNAN STAD I HANDLINGSPROGRAMMET

Hovudmål:

- Innslaget av vassboren varmedistribusjon og bruken av alternative energiformer som bioenergi og fjordvarme skal aukast.
- Stimulere til gjennomføring av energi- og klimaeffektive tiltak.

Mål for vind- og vasskraft vert definert i egne planprosessar.

Hovudstrategiar

- Energi-, klima- og miljøspørsmål skal integrerast i offentleg planlegging. Fylkeskommunen skal mellom anna bidra til kunnskapsinnhenting og overføring av beste praksis.
- System for vassboren varmedistribusjon skal utgreiast ved større nybygging/ rehabilitering.
- Evaluere og eventuelt fornye eksisterande tilskotsordning (ENØK-fondet).

Strategiar for vind- og vasskraft vert definert i egne planprosessar.

+ Tiltak:

Tiltak	Ansvarleg	Korleis	Når
Følgje opp relevante tiltak frå Fylkesdelplan for klima og energi 2003	Fylkeskommunen	Oppfølging mål, hovudstrategiar og aktuelle tiltak i relevante prosessar ; jf. Mål- og strategidokumentet kap. 5.3	Kontinuerleg

□

5. KOMMUNAL VERKSEMD OG PLANLEGGING

Hovudmål:

Setje fylket og kommunane i Sogn og Fjordane i stand til å møte klimautfordringane.

Hovudstrategiar:

- Få utarbeidd klimaplanar i alle kommunane med konkrete tiltak for reduksjon av klimagassar og klimatilpassing.
- Styrke institusjonane sin kapasitet til å møte klimautfordringane både på fylkesnivået og i kommunane, herunder vurdere korleis ein i offentleg sektor organiserer seg i høve klimautfordringane.
- Fylkesnivået og kommunane skal setje i verk både direkte - og førebyggjande tiltak for utsleppsreduksjon og klimatilpassing.
- Sikre regional og lokal kunnskapsutvikling og formidling/ rettleiing om klimaendringar, utsleppsreduksjon og klimatilpassing.
- Kartlegge verkemiddel og ansvarsforhold.
- Sikre oppfølging av fylkesdelplanen i kommunane.
- Vidareføre og styrke det etablerte samarbeidet mellom KS, Fylkesmannen og fylkeskommunen i dette satsingsområdet i fylkesdelplanen.

Tiltak:

Tiltak	Ansvarleg	Korleis	Når
Vurdere eiga organisering i høve klimautfordringane	Offentleg sektor – m. a. kommunane, Fylkesmannen og fylkeskommunen. Jf. elles kap. 4 i planprogrammet.	Dei ulike instansane innan offentleg sektor må vurdere om dei reint organisatorisk er robuste nok til å møte klimautfordringane.	Kontinuerleg
Felles dugnad for oppfølging av aktuelle tiltak: • Oppfølging av fylkesdelplanen i kommunane. • Korleis kan vi saman utvikle den institusjonelle kapasiteten i kommunane/ regionalt? • Kartlegge verkemiddel og ansvarsforhold. • Vurdere behovet for lokal/ regional kunnskapsutvikling om klimaendringar og klimatilpassing. • Vurdere behovet for rettleiing o	Kommunane, fylkeskommunen og Fylkesmannen	Etablere eit eige prosjekt for oppfølging i høve kommunane. Det er alt etablert eit samarbeid mellom fylkeskommunen, KS og fylkesmannen som kan vidareførast innanfor eit slikt prosjekt.	Oppstart 2009

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om reduksjon av klimagassutslepp:

Gjeld tiltak for å redusere utslepp av klimagassar og førebygging gjennom endring av produksjon, forbruk og samfunns-institusjonar som bidreg til utslepp

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om reduksjon av klimagassutslepp:

Overordna mål

Sogn og Fjordane vil ta sin del av ansvaret for å gjennomføre internasjonale og nasjonale mål for reduksjon i utslepp av klimagassar

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om reduksjon av klimagassutslepp:

Hovudstrategiar i handlingsprogrammet:

- Få tydeleggjort ansvar og plikter for regionale og lokale styresmakter i høve reduksjon av klimagassutslepp
- Auka kunnskapsgrunnlaget for korleis redusere klimagassutslepp. Engasjere sentrale og regionale fagmiljø i dette arbeidet

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om reduksjon av klimagassutslepp:

Hovudstrategiar i handlingsprogrammet:

- Motivere regionale og lokale styresmakter og organisasjonar til aktivt å redusere utslepp av klimagassar
- Tilføre nødvendige menneskelege (organisering) og økonomiske ressursar for å kunne møte utfordringane

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om reduksjon av klimagassutslepp:

Hovudstrategiar i handlingsprogrammet:

- Ha fokus både på produksjon og forbruk som årsak til utslepp – direkte og indirekte
- Skape haldningar og medvit knytt til klimautfordringar også blant folk flest

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om reduksjon av klimagassutslepp:

Døme på hovudstrategiar/tiltak som blir føreslått :

- Det samla utsleppet av klimagassar frå industrien i fylket skal vere vesentleg mindre i 2020 enn i 2010
- Eige miljøprogram retta mot små og mellomstore bedrifter

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om reduksjon av klimagassutslepp:

Døme på hovudstrategiar/tiltak som blir føreslått :

- Styrking av kollektivtrafikken
- Krav til fylkeskommunen i høve kjøp av transporttenester og kollektivtrafikkplanlegging
 - m.a. stille strenge krav til reduksjon av klimagassutslepp

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om reduksjon av klimagassutslepp:

Døme på hovudstrategiar/tiltak som blir føreslått :

- Kunnskapsutvikling innanfor viktige område i landbruket
- Gjennomføring og oppfølging av skogpolitikken, jf. Kystskogmeldinga

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om reduksjon av klimagassutslepp:

Døme på hovudstrategiar/tiltak som blir føreslått :

- Krav til kommunane i høve:
 - å bruke tilgjengelege verkemiddel i plan- og bygningslova
 - å ta omsyn til energibruk og utslepp i regulerings- og kommuneplanar

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om reduksjon av klimagassutslepp:

Døme på hovudstrategiar/tiltak som blir føreslått :

- Krav til offentlig sektor i høve:
 - energiøkonomisering
 - utfasing av fossilt brensel i eigen bygningsmasse
 - avfallsbehandling og innkjøpsprofil

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om reduksjon av klimagassutslepp:

- Eige kapittel med krav til den fylkeskommunale verksemda
- Eigne mål, hovudstrategiar og tiltak i høve forbrukardrivne utslepp

+ Tiltak:			
Tiltak	Ansvarleg	Korleis	Når
1. Opplæring Få oversyn over dei vidaregåande skulane sine ulike tiltak som rettar seg mot klima- og miljøutfordringane. Vidaregåande opplæring bør skape haldningar og medvit knytt til klimautfordringane. Økologisk og lokal mat i offentlege kantiner (grøne kantiner ved dei vidaregåande skulane kan ha fleire føremål, og ligg allereie inn som eit tiltak i opplæringssektoren sitt handlingsprogram). Stimulere til auka bruk av videokonferansar o.l. – i staden for flytransport og annan transport.	Fylkesdirektøren OA	Kartlegging	2009
	Dei vidaregåande skulane	Utarbeide handlingsplanar	2010
	Dei vidaregåande skulane	Oppfølging handlingsprogr.	2010
	Fylkesdirektøren OA		Kontinuerleg
2. Drift og forvaltning Gjennomføring av fastsette mål for reduksjon av avfallsvolum og redusert papirbruk. Arbeide for å påverke nye innkjøpsavtalar til auka vektlegging på miljø og klima. Utvide kjeldesorteringa Haldningsskapande arbeid i den fylkeskommunale organisasjonen Miljøsertifisering av heile den fylkeskommunale verksemda Miljøsertifisering av Fylkeshuset	Driftssjefen	Utarbeide handlingsplan	2009
	Innkjøpsjefen	Oppfølging vedteken miljøprofil	Kontinuerleg
	Driftssjefen	Utarbeide handlingsplan	2009
	Fylkesrådmannen		Kontinuerleg
	Fylkesrådmannen	Utarbeide handlingsplan	Innan 2015
	Fylkesrådmannen	Oppfølging av vedtak FT-sak 31/06	2009
3. Intern transport Ved leasing av nye bilar stille krav til mindre utslepp av klimagassar (følge norm om maksimalt utslepp). Påverke bilførarane til miljøbevisste haldningar i trafikken.	Driftssjefen		Kontinuerleg
	Fylkesrådmannen		Kontinuerleg
4. Bygningsdrift Fase ut brenselanlegg som nyttar fossilt brensel og erstatte dei med anlegg basert på varmepumpe, biobrensel, ol.	Bygge- og eigedomssjefen	Oppfølging handlingsplan	Innan 2020

+ Tiltak:

Tiltak	Ansvarleg	Organisering	Når
Invitere kommunane i fylket til å delta i eit "klimamat-prosjekt" der ein byggjer på erfaringane frå arbeidet med å leggje om til lokal og økologisk mat i fylkeskommunale kantiner og storkjøken.	Fylkeskommunen	Jf. kap. 2.1.6 og skissert tiltak under opplæring. "Klimamat-prosjektet" kan følgjast opp i forlenginga av dette.	2011
Styrke utvalet av lokal og økologisk mat i butikkane.	Verkemiddelaktørane og lokalt næringsapparat		
Styrke den lokale tilgangen av lokal mat og økologisk mat.	Verkemiddelaktørane og lokalt næringsapparat		
Påverke buareal i private bustader.	Kommunane	Arealplanlegging og byggesaksbehandling	Kontinuerleg
Vurdere offentlege tilskotsordningar for å stimulere til klimavenlege løysingar for oppvarming i private bustader.	Fylkeskommunen	Etablere fond eller vidareføre ENØK-fondet til også å omfatte tilskot til private.	2010

□

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om tilpassing til klimaendringar:

Overordna mål:

Sogn og Fjordane skal vere best mogleg budd på klimaendringane

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om tilpassing til klimaendringar...

Hovudstrategiar i handlingsprogrammet:

- Redusere negative konsekvensar og utnytte positive følgjer av venta klimaendringar
- Auke kunnskapsgrunnlaget for korleis ein kan tilpasse seg klimaendringar
 - Engasjere sentrale og regionale fagmiljø i dette arbeidet

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om tilpassing til klimaendringar:

Hovudstrategiar i handlingsprogrammet:

- Offentleg og privat sektor skal ha eit aktivt forhold til å tilpasse seg forventta klimaendringar
- Skaffe kunnskap om farar og ulemper – kvar dei er og kor store dei er (kartlegging, overvaking)
- Redusere farar og ulemper som eit auka havnivå vil føre til for Sogn og Fjordane
- Unngå farar og ulemper når det er mogleg (arealplanlegging)

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om tilpassing til klimaendringar:

Hovudstrategiar i handlingsprogrammet:

- Sikringstiltak
- Prioritere beredskapsplanlegginga og ta omsyn til forventta klimaendringar i denne.
- Ta omsyn til at sikringstiltak aldri vil kunne gje 100 % tryggleik (beredskapsplanlegging)

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om tilpassing til klimaendringar:

Døme på tiltak som blir foreslått:

- Kunnskapsutvikling innanfor ulike temaområde –
 - Fleire prosessar og tiltak er initierte med dette som utgangspunkt.
- Utføre ein samla berdeskapsanalyse innan transportsektoren, og foreslå førebyggjande tiltak

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om tilpassing til klimaendringar:

Døme på tiltak som blir foreslått :

- Arealplanlegginga i kommunane blir ein nøkkelfaktor for å kunne tilpasse seg innanfor dei ulike satsingsområda – handlingsprogrammet stiller ei rekkje krav til arealplanlegginga, m.a. i høve kartlegging, førebygging og tilrettelegging
- Krav til forvaltning av fiskeressursane

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Om tilpassing til klimaendringar:

Døme på tiltak som blir foreslått :

- Krav til jordvern
- Krav til byggjehøgde grunna havnivåauke og for flaumutsette område
- Meir klimatilpassa bygging
- Forvaltningsplan for historiske bygg og bygningsmiljø

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Kommunal verksemd og planlegging:

- Kommunane må settast i stand til å møte utfordringane
- Eit eige prosjekt for oppfølging i høve til kommunane er foreslått
- Kommunane og offentleg sektor elles må vurdere eiga organisering i høve klimautfordringane
 - Er vi robuste nok ?

FYLKESDELPLAN FOR KLIMA OG MILJØ

Til slutt

Høyringsutkastet er eit grunnlag for vidare bearbeiding. Vi ber om fråsegner på eit fritt og vidt grunnlag. Ta gjerne også opp tema som ikkje er omhandla i planen.

Takk for merksemda!

